

SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU

KANUN NUMARASI

: 5510

KABUL TARİHİ

: 31/5/2006

YAYIMLANDIĞI RESMÎ GAZETE

: TARİH: 16/6/2006 SAYI: 26200

YAYIMLANDIĞI DÜSTUR

: TERTİP: 5 CİLT: 45

AKADEMİK

MADDE 33

MURAT ÖZDAMAR

ÖLÜM SİGORTASINDAN BAĞLANACAK AYLIĞIN HESAPLANMASI

MADDE 33- Sigortalının ölümü halinde hak sahiplerine bağlanan aylığın hesaplanmasında;

a) Sigortalının almakta olduğu veya bağlanmasına hak kazandığı malûllük, vazife malûllüğü veya yaşlılık aylığı,

b) Malûllük veya yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra sigortalı olarak çalışmaya başlaması sebebiyle aylığı kesilen sigortalının ölüm tarihi esas alınarak 27 nci veya 30 uncu maddelere göre tespit edilecek aylığı,

c) 32 nci maddenin ikinci fıkrasının (a) bendi kapsamında malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olan sigortalının prim ödeme gün sayısı, 9000 günden az ise 9000 gün üzerinden, 9000 gün ve daha fazla ise toplam prim ödeme gün sayısı üzerinden, 29 uncu madde hükümlerine göre hesaplanan aylığı,

esas alınır. (Ek cümle: 17/4/2008-5754/66 md.) Ancak, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için 9000 prim gün sayısı 7200 gün olarak uygulanır.

4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri ile 5 inci madde kapsamındaki sigortalılar için ayrı ayrı olmak üzere; sigortalıların ölümleri halinde ölüm sigortasından dosya bazında her yıl bağlanan aylıkların aylık başlangıç tarihinin ait olduğu yılın Ocak ayı itibarıyla yıl içine ait artışlar uygulamaksızın hesaplanacak tutarları, yaşlılık sigortasından bir

önceki yılın son ödeme ayında söz konusu sigortalılar için ayrı ayrı ödenen en düşük yaşlılık aylığından az olamaz. Sigortalı başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda malûl sayılarak aylık bağlanmasına hak kazanmış ise, birinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinin uygulanmasında bu durum dikkate alınmaz.

İLGİLİ MEVZUAT: 506 Sayılı Kanun, 1479 Sayılı Kanun, 2925 Sayılı Kanun, 2926 Sayılı Kanun, Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği, Sosyal Güvenlik Kurumu, Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2018/38 sayılı genelge

KAYNAKÇA

BAŞBUĞ, Aydın: Sosyal Güvenlik Sisteminde Sosyal Sigortalar, Şeker İş Yayınları, Ankara 2013.

BAŞBUĞ, Aydın: Hukukta Yöntem, Beta Yayınevi, İstanbul, 2013.

CANIKLİOĞLU, Nurşen: 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu Açısından Geride Kalanların Korunması, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi, 1997.

AYAN GÖKCEN, Berna: “Türk Sosyal Güvenlik Mevzuatında Hizmet Akdi İle Çalışan Sigortalılar (4/I-a) Bakımından Yaşlılık Sigortası” (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 9 Eylül Üniversitesi, 2021.

KURUCA, Mustafa – ÖZDAMAR, Murat: Tüm Yönleriyle Emeklilik, Yaklaşım Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2013.

ÖZDAMAR, Murat: “Türk Sosyal Sigortalar Hukukuna Göre Yaşlılık Aylığı Talep Yılıının Aylık Miktarına Etkisi” İş ve Hayat Dergisi, Sayı:15, Yıl:2022, 70-102.

ÖZDAMAR, Murat: Son Yıllarda Asgari Ücrette Gerçekleşen Yüksek Artışlar Nedeniyle Emekli Aylıklarının Değişen Geçim Koşullarına Uyarlanması, İş ve Hayat Dergisi, Sayı:19, Yıl:2024, 104-164.

SÖZER, Ali Nazım: Türk Sosyal Sigortalar Hukuku, Beta Yayınevi, İstanbul 2013.

ŞAKAR, Müjdat: Sosyal Sigortalar Uygulaması, Beta Yayınevi, Yenilenmiş 10.Baskı, İstanbul:2011.

TUNCAY, A. Can – EKMEKÇİ, Ömer: Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri, Beta Yayınevi, Güncellenmiş 1.Baskı, İstanbul:2011.

YÜCEL BODUR, Mehtap: Türk ve Avrupa Birliği Sosyal Güvenlik Hukukunda Ölüm Sigortası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2021.

1.ÖLÜM AYLIK MİKTARLARINDA DA NORM VE STANDART BİRLİĞİ SAĞLANMADI

Sigortalının ölümü sonrası geride kalan aile bireyleri yaşadıkları sosyal tehlikeye nedeniyle gelir kaybına uğrar. Sigortalının ölümü sonrası sosyal tehlikeye uğradığı için¹ geçim sıkıntısı yaşaması muhtemel olan sigortalının dul kalan eşi, bekar, dul veya boşanmış kız çocuğu ve annesi, uğradığı ölüm sosyal tehlikesine bağlı olarak mahrum kalacağı maddi desteğin yerini alacak sosyal bir yardıma gereksinim duyar². 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 32'inci maddesinde sigortalının ölümü sonrası geçimleri sigortalı tarafından sağlanan aile bireyleri olan dul eşi, çocukları ve annesinin-babasının geleceklerini güvence altına almak amacıyla, ölüm sigortası düzenlemesine yer verilmiş, ölüm aylığı bağlanma şartlarını belirlemiştir. 5510 sayılı Kanunun 33'üncü maddesinde ise bağlanacak aylığın hesaplanma yöntemi açıklanmıştır.

Hak sahiplerine bağlanacak ölüm aylığı için sigortalılık statüsüne göre farklı aylık bağlama oranının belirlenmesi yanında 5510, m.4/I-(c) kapsamındaki sigortalılar ve hak sahipleri için aylık artışının 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun, "Toplu sözleşmenin kapsamı" kenar başlıklı 28'inci maddesi hükmü gereği 2012/Temmuz döneminden geçerli olmak üzere toplu sözleşme ile belirlenmesi nedeniyle ölüm aylığı tutarları ölenin sigortalılık statüsüne göre farklı olabilmektedir.

Aynı dönemlerde ödenmiş olan ve aynı pim gün sayısı üzerinden ölüm aylığı bağlanan hak sahiplerinin aylığı, 5510, m.4/I-(a) kapsamındaki sigortalı için farklı, 5510, m.4/I-(b) kapsamındaki sigortalı için farklı ve 5510, m.4/I-(c) kapsamındaki sigortalı için farklı olması, 5510 sayılı Kanunun düzenlenmesindeki temel gerekçe olan norm ve standart birliğinden uzaklaşıldığını göstermektedir.

Örneğin; ilk defa 1.1.2014 tarihinde sigortalı olan 1.1.2024 tarihine kadar prime esas kazanç alt sınırı üzerinden 3600 gün prim ödemesi bulunan sigortalının 10.6.2024 tarihinde ölmesi halinde hesaplanacak ölüm aylığı tutarı³; 5510, m.4/I-(a) kapsamındaki sigortalı için 7.754,36 TL, 5510, m.4/I-(b) kapsamındaki sigortalı için 9.692,95 TL, 5510, m.4/I-(c) kapsamındaki

¹ Şakar, 283.

² Tuncay-Ekmekçi, 422.; Caniklioğlu.; Şakar, 283.

³ Güncellenmiş ortalama aylık kazanç 10.413,60 TL tutarındadır.

sigortalı için ise 9.271,76 TL olmaktadır⁴. Ayrıca 5434, ek m.86 hükmü⁵ gereği 5510, m.4/I-(c) kapsamında aylık alanlara %6,34 oranında ilave ödeme yapılacağından 9.271,76 TL tutarlı aylık $9.271,76 \text{ TL} \times 1,0634 = 9.859,59 \text{ TL}$ olacaktır.

Sigortalılık statüsüne göre farklı aylık bağlama oranının belirlenmesi, aylık artışlarının 5510, m.4/I-(c) kapsamında bulunanlar için farklı olması ve 5510, m.4/I-(c) kapsamında bulunanlara 5434, ek m.86 hükmü gereği ilave ödeme yapılması her hal ve şartta hesaplanan aylığı farklı tutarda yapmakta, bunun doğal sonucu olarak hesaplanan 5510, m.4/I-(c) kapsamındaki aylık $> 5510, m.4/I-(b)$ kapsamındaki aylık $> 5510, m.4/I-(a)$ kapsamındaki aylık olmaktadır.

Ölüm aylığı tutarlarını farklılaştıran bir diğer neden ise malullük veya yaşlılık aylığı almakta olan sigortalının ölümü halinde bağlanmış aylığın esas alınmasıdır. Henüz kendisine aylık bağlanmadan ölenlerin hak sahiplerine bağlanacak aylık, ölüm tarihi esas alınarak hesaplandığı için daha önce aylık bağlanmış olup ölen sigortalı ile aylık bağlanmadan ölen sigortalının aylık tutarını farklı kılmaktadır.

Örneğin; ilk defa 1.1.2010 tarihinde sigortalı olan 1.1.2020 tarihine kadar prime esas kazanç alt sınırı üzerinden 3600 gün prim ödemesi bulunan ve 1.1.2020 tarihinde malul sayılan ve 28.7.2024 tarihinde ölen 5510, m.4/I-(b) kapsamındaki sigortalının 1.2.2020 tarihine ait aylığı 1.166,97 TL, 2024/ Temmuz dönemine ait aylığı ise 8.624,42 TL olmaktadır. Oysa sigortalıya malullük aylığı bağlanmamış olsaydı hak sahibine bağlanacak aylık hesabına esas tutulacak olan sigortalı aylığı 9.023,90 TL olarak hesaplanacaktı.

Yine aylık bağlanmadan önce ölen sigortalılar için ölüm aylığının, ölüm tarihinde geçerli olan güncelleme katsayıları esas alınarak hesaplandığı için⁶, hesaplanan ölüm aylığı ölüm tarihine göre de farklı tutarlarda olabilmektedir. Örneğin; aynı prim gün sayısına, aynı prime esas kazanç ve aynı aylık statüsüne göre 2024 yılında ölen bir sigortalı için hak sahibine bağlanacak aylık 2025 yılında ölen sigortalının hak sahibine bağlanacak aylığın çok üzerinde olacaktır⁷.

⁴ 5510, m.4/I-(a) kapsamındaki sigortalı için aylık bağlama oranının %40 olması, 5510, m.4/I-(b) ve m.4/I-(c) kapsamındaki sigortalı için aylık bağlama oranının ise %50 olması yanında 5510, m.4/I-(a) ve m.4/I-(b) kapsamındaki sigortalılar için 2024/ Temmuz dönemi aylık artışının %24,73 oranında 5510, m.4/I-(c) kapsamındaki sigortalılar için 2024/ Temmuz dönemi aylık artışının %19,31 oranında olması her üç statünün aylığını farklılaştırmaktadır. Aylık tutarları 5510, m.33/I-c maddesi gözetilerek tarafımızca hesaplanmıştır.

⁵ 5434 ek m.86 hükmü 2023/ Temmuz ödeme döneminden geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir.

⁶ **Özdamar**, 158.

⁷ **Özdamar**, 99.

2.HAK SAHİPLERİNE BAĞLANACAK ÖLÜM AYLIĞININ HESAPLANMASI

A. İlk defa Kanunun Yürürlüğe Girdiği Tarihten itibaren Sigortalı Olanların Hak Sahiplerine Bağlanacak Ölüm Aylığının Hesaplanması

aa. Sigortalının Malüllük veya Yaşlılık Aylığı Almakta İken Ölmesi

5510 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden itibaren sigortalı olanlara malüllük veya yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra sigortalının ölümü halinde hak sahibine bağlanacak aylık olarak sigortalının en son almakta olduğu aylığı esas alınmaktadır. Ancak malüllük aylığı almakta olan sigortalının başkasının bakımına muhtaç olması nedeniyle aylık bağlama oranı 5510, m.27 hükmü gereği %10 artırımlı bağlanmış olsa da ölümü halinde hak sahiplerine bağlanacak aylık için aylık bağlama oranı %10 artırımlı değil 5510, m.27'de yer alan aylık bağlama oranına göre hesaplanmış ve sigortalının ölüm tarihine taşınmış olan aylığı esas alınacaktır⁸.

Örneğin; ilk defa 1.1.2010 tarihinde sigortalı olan 1.1.2020 tarihine kadar prime esas kazanç alt sınırı üzerinden 3600 gün prim ödemesi bulunan, 1.1.2020 tarihinde bakıma muhtaç malul sayılan ve aylık bağlama oranı %50 alınarak aylık bağlanmış olan 5510, m.4/I-(a) kapsamındaki sigortalının 28.7.2024 tarihinde ölmesi halinde; 2020/Şubat dönemine ait 1.166,97 TL olan aylığı aylık artışlarıyla 2024/Temmuz döneminde 8.624,42 TL olacaktır. Sigortalının ölümü sonrası hak sahiplerine ödenecek aylık için 8.624,42 TL tutar esas alınmayacak, 2020 yılında aylık bağlama oranı %40 alınarak 2020/Şubat dönemine ait 1.050,78 TL tutarlı aylık hesap edilecek ve bu aylık, emekli aylık artışlarıyla 2024/Temmuz dönemine 7.343,43 TL olarak taşınacak, hak sahiplerine bu tutar üzerinden ölüm aylığı ödenecektir.

bb. Malüllük veya Yaşlılık Aylığı Bağlandıktan Sonra Sigortalı Olarak Çalışmaya Başlaması Sebebiyle Aylığı Kesilen Sigortalının Ölümü Halinde Hak Sahiplerine Bağlanacak Ölüm Aylığının Hesaplanması

Malüllük veya yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra sigortalı olarak çalışmaya başlaması sebebiyle aylığı kesilen sigortalının ölümü halinde, ölüm tarihi esas alınarak 27 nci veya 30 uncu maddelere göre aylık hesaplanacak ve hak sahiplerine ödenecek aylık, hesaplanan bu yeni aylık olacaktır.

Emeklilik sonrası çalışmaya ait kısmi aylık, emeklilik öncesi ve sonrası prim ödeme gün sayısı toplamı ve emeklilik sonrası çalışmaya ait prime esas kazançları üzerinden 27'inci maddenin birinci fıkrasına göre hesaplanan aylığın emeklilik sonrası prim ödeme gün sayısına orantılı bölümü kadar olacak

⁸ Sözer, 407.

ancak yeni aylık, eski aylığın kesildiği tarihten sonra aylıklara yapılan artışlar uygulanmak suretiyle bulunan tutarın altında olamayacaktır.

Düzenlemeden de anlaşılacağı üzere 5510, m.27'ye göre hesaplanan yeni aylık, çalışma nedeniyle kesilen malullük aylığının ölüm tarihine taşınmış tutarının altında olabilmektedir. Bu nedenle 5510, m.27'ye göre hesaplanan aylığın, eski aylığın kesildiği tarihten sonra aylıklara yapılan artışlar uygulanmak suretiyle bulunan tutarın altında olamayacağına dair özel bir düzenleme yapılmıştır.

Örneğin; ilk defa 1.1.2010 tarihinde sigortalı olan 1.1.2020 tarihine kadar prime esas kazanç alt sınırının üç katı üzerinden 3600 gün prim ödemesi bulunan, 1.1.2020 tarihinde malul sayılan ve 1.2.2020 tarihinden geçerli olmak üzere m.4/I-(a) kapsamında malullük aylığı bağlanan sigortalının 1.7.2021 tarihinde prime esas kazanç alt sınırının iki katı üzerinden 30.6.2024 tarihine kadar çalışması ve 28.7.2024 tarihinde ölmesi halinde; sigortalıya 2020/Şubat döneminden geçerli olmak üzere bağlanan aylık 2.800,61 TL olacak, bu aylığın kesildiği dönem olan 2021/Haziran dönemine ait aylık tutarı 3.209,53 TL olacak, aylığın kesildiği dönemden 2024/Ocak dönemine taşınan ve 2024/Ocak aylık artışını ihtiva etmeyen aylık tutarı ise 11.118,23 TL olacaktır.

5510, m.27'ye göre sonraki çalışma dönemine ait tam aylık; güncellenmiş ortalama aylık kazanç $x \%40 = 24.116,40 x \%40 = 9.646,56$ TL olarak hesaplanacak, kısmi aylık ise $9.656,56 \text{ TL} x 1080/4680 = 2.226,13$ TL olacaktır. Daha önce bağlanmış olan ve 2024/Ocak dönemine taşınmış olan malullük aylığının, önceki çalışma dönemine ait tutarı (kısmi) $11.118,23 \text{ TL} x 3600/4680 = 8.552,48$ TL olacaktır. Her iki döneme ait kısmi aylıklar toplamı $8.552,48 \text{ TL} + 2.226,13 \text{ TL} = 10.778,61 \text{ TL}$ tutarlı olacak, 5510, m.27 kapsamına göre hesaplanan bu aylık 2024/Ocak ve Temmuz dönemi aylık artışlarıyla $8.552,48 \text{ TL} x 1,4925 x 1,2473 = 20.065,41 \text{ TL}$ tutara yükselecektir. Oysa önceki bağlanan 2024/Ocak dönemine taşınan tam aylık tutarı olan $11.118,23 \text{ TL}$, 2024/Ocak ve Temmuz dönemi aylık artışlarıyla $11.118,23 \text{ TL} x 1,4925 x 1,2473 = 20.697,64 \text{ TL}$ olacağından hak sahiplerine bağlanacak aylık tutarında yüksek olan ve ölüm tarihine taşınan $20.697,64 \text{ TL}$ tutarlı eski aylık esas alınacaktır.

Yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra sigortalı olarak çalışması nedeniyle aylığı kesilmiş olan sigortalının ölümü halinde hak sahiplerine bağlanacak aylık için 5510, m.30 hükmü gözetilerek hesaplanacak yeni aylık dikkate alınacağından aylık miktarı mutlak surette artış gösterecektir.

Örneğin; 1.12.1999 tarihinden geçerli olmak üzere 9000 gün prim, %66 aylık bağlama oranı ve 15175 üst gösterge üzerinden aylık bağlanmış olan sigortalıya 2022/Aralık döneminde 6.929,54 TL aylık ödenmekte iken sigortalının 1.1.2023 tarihinde 5335, m.30 kapsamında yer alan belediye iştirakinde çalışması nedeniyle 1.1.2023 tarihinde yaşlılık aylığı durdurulmuştur. Sigortalının 1.1.2023-30.6.2024 tarihleri arasında prime esas kazanç alt sınırının üç

katı üzerinden çalışması ve 2.7.2024 tarihinde ölmesi halinde; 2022/Aralık dönemine ait 6.929,54 TL tutarlı aylık 2024/Ocak dönemine 11.260,50 TL olarak taşınacak (2024/Ocak aylık artışı uygulanmadan) sonraki çalışmaya ait tam aylık: güncellenmiş ortalama aylık kazanç $\times$ %53= 43.425, $\times$ %53= 23.015,25 TL olarak hesaplanacak, kısmi aylık ise 23.015,25 TL $\times$ 540/9540= 1.380,92 TL olacaktır. Her iki döneme ait kısmi aylıklar toplamı 11.260,50 TL + 1.380,92 TL=12.641,42 TL tutarlı olacak bu aylık 2024/Ocak ve Temmuz dönemi aylık artışlarıyla 12.641,42 TL $\times$ 1,4925 $\times$ 1,2473= 23.533,21 TL tutara yükselecek, hak sahiplerine 5510, m.30 kapsamında hesaplanan ve ilk bağlanan aylığa göre artmış olan aylık esas alınacaktır.

cc. Malüllük Veya Yaşlılık Aylığı Bağlanmadan Ölen Sigortalının Hak Sahiplerine Bağlanacak Ölüm Aylığının Hesaplanması

5510 sayılı Kanununun 33/I-c maddesi hükmünde, ölüm aylığının 5510, m.29 kapsamında hesaplanacağı ancak aylık bağlama oranına esas prim gün sayısının 9000 günden az ise 9000 gün üzerinden, 9000 gün ve daha fazla ise toplam prim ödeme gün sayısı üzerinden hesaplanacağı, ancak, 5510, m.4/I-(a) kapsamında bulunan sigortalılar için 9000 prim gün sayısının 7200 gün olarak uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

5510 sayılı Kanununun 33/I-c maddesinde, ölüm aylığı hesap yöntemine ilişkin olarak 5510, m.29'a yollamada bulunulmuştur. 5510 sayılı Kanununun 29 uncu maddesi hükmüne göre, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başlayanların yaşlılık aylığı, ortalama aylık kazancı ile aylık bağlama oranının (ABO) çarpımı sonucunda bulunan tutardır. (5510, m.29/I)

Ortalama aylık kazanç, sigortalının her yıla ait prime esas kazancının, kazancın ait olduğu yıldan itibaren aylık talep tarihine kadar geçen yıllar için, her yıl gerçekleşen güncelleme katsayısı ile güncellenerek bulunan kazançlar toplamının, itibarî hizmet süresi ile fiilî hizmet süresi zammı hariç toplam prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanan ortalama günlük kazancın otuz katıdır (5510, m.29/II).

Güncelleme katsayısı ise her yılın Aralık ayına göre Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan en son temel yıllık tüketici fiyatları genel indeksindeki /TÜFE) değişim oranının % 100'ü ile sabit fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla gelişme hızının (GH) % 30'unun toplamına (1) tam sayısının ilâve edilmesi sonucunda bulunan değerdir (5510, m.3/29).

Yaşlılık aylığı hesabına esas ABO, sigortalının malullük, yaşlılık ve ölüm (MYÖ) sigortalarına tâbi geçen toplam prim ödeme gün sayısının her 360 günü için %2 olarak uygulanır. Bu hesaplamada 360 günden eksik süreler orantılı olarak dikkate alınır. Ancak ABO % 90'ı geçemez (5510, m.29/III).

Aylığın yılın ilk altı aylık döneminden geçerli olmak üzere bağlanması halinde 55 inci maddenin ikinci fıkrasına göre Ocak ödeme dönemi için gelir

ve aylıklara uygulanan artış oranı kadar artırılarak, yılın ikinci altı aylık döneminden geçerli olmak üzere bağlanması halinde ise öncelikle Ocak ödeme dönemi, daha sonra Temmuz ödeme dönemi için gelir ve aylıklara uygulanan artış oranları kadar artırılarak, sigortalının aylık başlangıç tarihindeki aylığı hesaplanır (5510, m.29/V)⁹.

5510 sayılı Kanuna göre ölüm aylığının hesaplanabilmesi için Kanunun yürürlüğe girdiği yıl dahil ölümün gerçekleştiği yıllara ait güncelleme katsayısının dolayısıyla da her yıla ait yıllık TÜFE oranları ile GH oranlarının bilinmesi gerekmektedir.

Yıl	TÜFE Oranı	Gelişme Hızı	Güncelleme Katsayısı	Kazanç Güncelleme Çarpanı (2024 Yılına Ait)
2008	0,1006	0,0110	1,10390000000000	13,70105184107700
2009	0,0653	0,000	1,06530000000000	12,86121453212900
2010	0,0640	0,0890	1,09070000000000	11,79170673157510
2011	0,1045	0,0850	1,13000000000000	10,43513870050890
2012	0,0616	0,0220	1,06820000000000	9,76889973835324
2013	0,0740	0,0400	1,08600000000000	8,99530362647628
2014	0,0817	0,0290	1,09040000000000	8,24954477849989
2015	0,0881	0,0400	1,10010000000000	7,49890444368684
2016	0,0853	0,0290	1,09400000000000	6,85457444578321
2017	0,1192	0,0740	1,14140000000000	6,00540953722027
2018	0,2030	0,0260	1,21080000000000	4,95986912555357
2019	0,1184	0,0090	1,1211	4,42410946887305
2020	0,1460	0,0180	1,1514	3,84237403932000
2021	0,3608	0,1100	1,3938	2,75676140000000
2022	0,6427	0,0560	1,6595	1,66120000000000
2023	0,6477	0,0450	1,6612	1,00000000000000
2024	0,0000	0,0000	1,0000	1,00000000000000

Tablo-1: Kazanç Güncelleme Katsayıları¹⁰

⁹ Yaşlılık Aylığı hesabı için bkz; **Kuruca-Özdamar**

¹⁰ TÜİK tarafından açıklanan 2008-2023 yıllarına ait TÜFE oranı ve GH oranı dikkate alınarak oluşturulmuştur.

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa sigortalı olanların hak sahiplerine bağlanacak olan ölüm aylığının hesaplanmasının daha anlaşılır olması adına 5510, m.33/I-c hükmü gözetilerek somut bir sigortalı aylığının hesaplanmasının isabetli olacağı dikkate alınarak bir aylık hesabı yapılacaktır.

Aylık Kapsamı: 5510, m.4/I-(b)

Ölüm Tarihi: 1.7.2024

Bakmakla Yükümlü Hak Sahibi: Var

Prim Ödenme Dönemleri:

1.1.2009-31.12.2009 dönemi: 360 gün 24.462,00 TL prime esas kazanç

1.1.2010-31.12.2010 dönemi 360 gün, 26.811,00 TL prime esas kazanç

1.1.2011-31.12.2011 dönemi 360 gün, 29.403,00 TL prime esas kazanç

1.1.2021-31.12.2021 dönemi 360 gün, 128.790,00 TL prime esas kazanç

1.1.2022-31.12.2022 dönemi 360 gün, 206.550,00 TL prime esas kazanç

1.1.2023-31.12.2023 dönemi 360 gün, 421.605,00 TL prime esas kazanç

1.1.2024-31.12.2024 dönemi 180 gün, 360.045,00 TL prime esas kazanç

Örnekteki sigortalının güncellenmiş ortalama aylık kazancı aşağıda yer alan tablodan da anlaşılacağı üzere 30.992,40 TL olacaktır.

Kazanç Güncelleme Katsayıları		Kazanç	Güncellenmiş Kazanç	Gün
2008 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	13,701051841077000	0,00	0,00	0
2009 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	12,861214532129000	24.462,00	314.611,03	360
2010 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	11,791706731575100	26.811,00	316.147,45	360
2011 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	10,435138700508900	29.403,00	306.824,38	360

2012 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	9,768899738353240	0,00	0,00	0
2013 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	8,995303626476280	0,00	0,00	0
2014 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	8,249544778499890	0,00	0,00	0
2015 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	7,498904443686840	0,00	0,00	0
2016 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	6,854574445783210	0,00	0,00	0
2017 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	6,005409537220270	0,00	0,00	0
2018 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	4,959869125553570	0,00	0,00	0
2019 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	4,424109469	0,00	0,00	0
2020 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	3,842374039	0,00	0,00	0
2021 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	2,7567614	128.790,00	355.043,30	360

2022 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	1,6612	206.550,00	343.120,86	360
2023 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	1	421.605,00	421.605,00	360
2024 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	1	360.045,00	360.045,00	180
Güncellenmiş Ortalama Günlük Kazanç	1.033,08	1.197.666,00	2.417.397,02	2340
Güncellenmiş Ortalama Aylık Kazanç	30.992,40			

5510, m.33/I-c hükmü gözetilerek hesaplanan aylık: Güncellenmiş Ortalama Aylık Kazanç x ABO = 30.992,40 TL x %50= 15.496,20 TL olacaktır.

5510 sayılı Kanun ölüm aylıkları için iki farklı maddede alt sınır aylık öngörümüştür. 5510, m.54/III'de yapılan düzenlemeye göre sigortalıya bağlanacak aylıklar ile ölen sigortalının hak sahiplerinin aylıklarının hesabına esas tutar, çalışma sürelerindeki her yıl için 82 nci maddeye göre tespit edilen prime esas günlük kazanç alt sınırları dikkate alınarak, talep veya ölüm yılına ait Ocak ayı itibarıyla 29 uncu maddenin ikinci fıkrasına göre belirlenen ortalama aylık kazancın %35'inden, sigortalının bakmakla yükümlü olduğu eşi veya çocuğu varsa %40'ından az olamayacaktır.

Bu düzenleme, hesaplanacak aylığın ölüm tarihindeki 30 günlük asgari ücretin %35'inden veya %40'undan az olamayacağı biçiminde hatalı olarak değerlendirilmektedir.

5510 sayılı Kanun 4/I-(b.4) kapsamında yer alan sigortalılar, ek m.16/II kapsamında bulunan kadın isteğe bağlı sigortalılar ile ek m.5 ve ek m.6 kapsamında bulunan sigortalılar için aylık prime esas kazançlar, 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının 30 katı olarak belirlenmediği için (geçici m.16 ve geçici m.29) aylık hesabında bu kapsamda prim ödenen dönemlerin prime esas günlük kazanç alt sınırının 30 katı olarak alınması esası getirilmiştir. Bu düzenleme nedeniyle aylık prime esas kazancı, 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırın üzerinden ödenmemiş yıllara ait prime esas kazanç tutarları, 82'nci maddeye

göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınır alınarak başka bir aylık hesabı yapılacak¹¹, bağlanacak olan aylık ise yüksek olan aylık olacaktır.

Başka bir ifadeyle 5510, m.54/III'de hesaplama yöntemi açıklanan alt sınır aylık; sigortalının fiili çalışma süreleri için prime esas günlük kazanç alt sınırları dikkate alınarak, talep yılına ait Ocak ayı itibarıyla belirlenen ortalama aylık kazancının % 35'i, sigortalının talep tarihinde bakmakla yükümlü olduğu eşi veya çocuğu varsa % 40'ı olarak hesaplanmalıdır¹².

Kanunda yer alan bu hüküm nedeniyle sigortalının hesapladığımız aylığının bir de 5510, m.54/III'de yer alan hükme göre hesaplanması gerekecektir. Bu yöntemle yapılan hesapta ise sigortalının güncellenmiş ortalama aylık kazancı 10.330,80 TL olacaktır. Buna göre sigortalının 5510, m.54/III'de yer alan alt sınır aylığı $10.330,80 \text{ TL} \times \%40 = 4.132,32 \text{ TL}$ hesap edilecektir.

Kazanç Güncelleme Katsayıları		Kazanç	Güncellenmiş Kazanç	Gün
2008 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	13,701051841077000	0,00	0,00	0
2009 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	12,861214532129000	8.154,00	104.870,34	360
2010 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	11,791706731575100	8.937,00	105.382,48	360
2011 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	10,435138700508900	9.801,00	102.274,79	360
2012 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	9,768899738353240	0,00	0,00	0
2013 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	8,995303626476280	0,00	0,00	0
2014 Yılı Kazancının- 2024-Yılına Güncellenmesi	8,249544778499890	0,00	0,00	0

¹¹ Başbuğ, 292.

¹² Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, 1.3.2022 T,2021/5641 E, 2022/2769 K.

2015 Yılı Kazan- cının- 2024-Yılına Güncellenmesi	7,498904443686840	0,00	0,00	0
2016 Yılı Kazan- cının- 2024-Yılına Güncellenmesi	6,854574445783210	0,00	0,00	0
2017 Yılı Kazan- cının- 2024-Yılına Güncellenmesi	6,005409537220270	0,00	0,00	0
2018 Yılı Kazan- cının- 2024-Yılına Güncellenmesi	4,959869125553570	0,00	0,00	0
2019 Yılı Kazan- cının- 2024-Yılına Güncellenmesi	4,424109469	0,00	0,00	0
2020 Yılı Kazan- cının- 2024-Yılına Güncellenmesi	3,842374039	0,00	0,00	0
2021 Yılı Kazan- cının- 2024-Yılına Güncellenmesi	2,7567614	42.930,00	118.347,77	360
2022 Yılı Kazan- cının- 2024-Yılına Güncellenmesi	1,6612	68.850,00	114.373,62	360
2023 Yılı Kazan- cının- 2024-Yılına Güncellenmesi	1	140.535,00	140.535,00	360
2024 Yılı Kazan- cının- 2024-Yılına Güncellenmesi	1	360.045,00	360.045,00	180
Güncellenmiş Ortalama Günlük Kazanç	344,36	399.222,00	805.799,00	2340
Güncellenmiş Ortalama Aylık Kazanç	10.330,80			

Bir diğer alt sınır aylık düzenlemesi ise 5510, m.33/II'de düzenlenmiştir. 5510, m.33/II hükmüne göre hesaplanacak ölüm aylığı, yaşlılık sigortasından bir önceki yılın son ödeme ayında söz konusu sigortalılar için ayrı ayrı ödenen en düşük yaşlılık aylığından az olamayacaktır¹³.

		SSK		BAĞ-KUR	
		506	2925	1479	2926
2007	Aralık	521,81	415,46	353,00	258,00
		5510 4/1-(a)	2925	5510 4/1-(b)	5510 4/1-(b) 4
2008	Aralık	570,57	392,24	428,05	282,98
2009	Aralık	564,25	406,29	452,62	281,23
2010	Aralık	615,94	465,34	523,00	353,46
2011	Aralık	626,39	487,65	432,95	367,72
2012	Aralık	356,24	482,16	420,81	346,36
2013	Aralık	363,64	306,96	346,72	375,13
2014	Aralık	379,56	335,07	380,54	429,52
2015	Aralık	509,61	459,20	510,64	546,56
2016	Aralık	556,11	506,48	563,37	599,17
2017	Aralık	510,46	494,25	519,87	535,56
2018	Aralık	588,98	480,36	599,83	507,03
2019	Aralık	681,51	555,83	694,58	675,11
2020	Aralık	767,54	575,99	782,26	697,71
2021	Aralık	902,07	676,94	878,08	759,49
2022	Aralık	1.611,16	1.209,06	1.716,48	1.356,50
2023	Aralık	2.327,81	1.964,73	2.675,06	2.204,31

Tablo-2: En Düşük Ödenen Yaşlılık Aylığını Gösterir Tablo¹⁴

En Düşük Ödenen Yaşlılık Aylığını Gösterir Tablodan da anlaşılacağı üzere sigortalının hesaplanan aylığı, 2023/Aralık döneminde ödenen en düşük

¹³ **Yücel Bodur**, 168.

¹⁴ SGK'nın 2018/38 sayılı Genelgesi ve Genelgeden sonra yayınlanan genel yazılar ve duyurular esas alınarak oluşturulmuştur. (17.1.2018-E.344681-36900, 8.1.2019-E389970-36900, 25.1.2020-1490816, 7.1.2021-17650564,1.2.2022-39475746, 16.1.2023-61935653)

aylığın üzerinde bulunduğundan ve hesaplanan aylık 5510, m.54/III hükmüne göre hesaplanan aylıktan da yüksek olduğundan hak sahiplerine ödenecek aylık için hesaplanan reel sigortalı aylığı esas alınacaktır. Hesaplanan 15.426,90 TL tutarlı aylık, 2024/Ocak ve Temmuz dönemi aylık artışlarıyla 15.496,20 TL x 1,4925 x 1,2473= 28.847,65 TL tutara yükselecek, hak sahiplerine 28.847,65 TL tutar dikkate alınarak ölüm aylığı ödenecektir.

B. İlk defa Kanunun Yürürlüğe Girdiği Tarihten Önce Sigortalı Olanların Hak Sahiplerine Bağlanacak Ölüm Aylığının Hesaplanması

aa. Sigortalının Malüllük veya Yaşlılık Aylığı Almakta İken Ölmesi

Kanunun yürürlük tarihinden önce sigortalı olanlara bağlanmış olan aylıklar, ölüm tarihi 1.10.2008 öncesi ise 506, 2825, 1479 ve 2926 sayılı Kanunlar kapsamında olacak ve aylık hesabı ilgili kanunlara göre yapılacaktır. Kanunun yürürlük tarihinden sonra ölenlerin hak sahiplerine bağlanacak aylıklar ise 5510, m.33'ün yollama yaptığı m.29 hükmüne göre ve m.29'un da yollamada bulunduğu ek m.2 hükmüne göre 5510, m.4/I-(a), 5510, m.4/I-(b), 5510, m.4/I-(b.4), 5510, m.4/I-(c) kapsamında olacaktır.

aaa. Sigortalının Aylık Statüsünün 506 Sayılı Kanun Kapsamında, 2925 Sayılı Kanun Kapsamında, 5510, m.4/I-(a) Kapsamında Olması

Malüllük ya da yaşlılık aylığı almakta olan sigortalının ölümü halinde bağlanmış olan aylık 506 sayılı Kanun kapsamında veya 2925 sayılı Kanun kapsamında yahut 5510, m.4/I-(a) kapsamında ise sigortalının öldüğü tarihten önce en son hak ettiği aylık esas alınacak, hak sahipliği ölümle başlamışsa bu aylık üzerinden ödeme yapılacak, hak sahipliği ölüm tarihinden daha sonraki bir tarihte oluşmuş ise ölen sigortalının aylığı, aylık artışları ile hak sahipliğinin olduğu tarihe taşınacak ve hak sahipliğinin olduğu tarihe taşınmış aylık esas alınacaktır.

Örneğin; 1999/Aralık döneminde 506 sayılı Kanun kapsamında 79,59 TL aylık bağlanmış sigortalının 2021/Ocak döneminde 2.326,70 TL yaşlılık aylığı aldıktan sonra 28.1.2021 tarihinde ölmesi halinde; hak sahipliği ölümün gerçekleştiği tarihte oluşmuşsa hak sahiplerine bağlanacak aylık için 2.326,70 TL tutar esas alınacak, hak sahipliği 25.7.2024 tarihinde oluşmuşsa 2.326,70 TL tutarlı sigortalı aylığı, aylık artışları ile 2024/Temmuz dönemi-ne taşınacak, 2.326,70 TL x 1,0845 x 1,2547 x 1,4235 x 1,3 x 1,25 x 1,4925 x 1,2473= 13.633,49 TL tutarlı aylık üzerinden hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanacaktır.

bbb. Sigortalının Aylık Statüsününün 1479 Sayılı Kanun Kapsamında, 2925 Sayılı Kanun Kapsamında, 5510, m.4/I-(b) Kapsamında, 5510, m.4/I-(b.4) Kapsamında Olması

Malüllük ya da yaşlılık aylığı almakta olan sigortalının ölümü halinde bağlanmış olan aylık 1479 sayılı Kanun kapsamında veya 2925 sayılı Kanun kapsamında yahut 5510, m.4/I-(b)- 5510, m.4/I-(b.4) kapsamında ise sigortalının öldüğü tarihten önce en son hak ettiği aylık esas alınmayacaktır.

5073 sayılı Kanununun 2'inci maddesi hükmüne göre 1479 sayılı Kanun ile 2926 sayılı Kanuna göre 2004 yılında bağlanacak aylıklar 2003 yılı Aralık ayında yürürlükte bulunan gelir tablosu ve gösterge tutarları esas alınarak hesaplanır.

Yaşlılık aylığı hesabına esas olmak üzere 2003 yılı Aralık ayında yürürlükte bulunan gelir tablosu ve gösterge tutarlarının esas alınacağına ilişkin 5073 sayılı Kanunda yer alan bu düzenleme, 5282 sayılı Kanun, 5454 sayılı Kanun, 5565 sayılı Kanun, 5724 sayılı Kanunlarla da devam ettirilmiştir. İlgili kanunlar gereği bu kapsamdaki sigortalılara 2003/Aralık ayında yürürlükte bulunan gelir basamağı dikkate alınarak yaşlılık aylığı hesaplanmaktadır.

4784 sayılı Kanununun 1'inci maddesi hükmüne göre 506 sayılı Kanun, 2925 sayılı Kanun, 1479 sayılı Kanun ile 2926 sayılı Kanuna göre gelir veya aylık almakta olanlara 1.1.2003-31.12.2003 tarihleri arasında, genel bütçeden karşılanmak üzere, almakta oldukları aylık veya gelirlerine ilave olarak Sosyal Destek Ödemesi (SDÖ) yapılır. Sosyal destek ödemesinin miktarı ile usul ve esaslarını belirlemeye ve bu ödemeleri yukarıda sayılan kanunlar uyarınca aylık ve gelir tutarlarına göre aylar itibarıyla farklılaştırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

17.1.2003 tarihli ve 24996 sayılı Resmî Gazetede yayınlanmış bulunan 2003/5145 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına göre, 1479 sayılı Kanuna göre aylık almakta olanlara ödenecek sosyal destek ödemesi (SDÖ) tutarı 12.basamak üzerinden aylık bağlananlara yıl içinde memur maaş katsayısının artışı dolayısıyla yapılan artış miktarını 100.000.000 (100,00) TL tutarı tamamlayacak miktardaki tutarı, 13.basamak üzerinden aylık bağlananlara yıl içinde memur maaş katsayısının artışı dolayısıyla yapılan artış miktarını 75.000.000 (75,00) TL tutarını tamamlayacak miktarda, belirlenmiştir¹⁵.

1479 sayılı Kanun veya 2926 sayılı Kanun kapsamında malüllük veya yaşlılık aylığı almakta iken ölenlerin hak sahiplerine bağlanacak aylık; sigortalının ölüm tarihi 31.12.2003 tarihi öncesi ise sigortalının ölüm tarihindeki aylığı esas alınarak, sigortalının ölüm tarihi 1.1.2004 tarihi ve sonrası ise sigor-

¹⁵ 2003/5145 sayılı Bakanlar Kurulu kararına göre, birden fazla aylık ödemesi ve bu aylıkların 1479 sayılı Kanun veya 2926 sayılı Kanun kapsamında bulunması halinde SDÖ Ödemesi sadece bir aylık için yapılmaktadır. Örneğin; 1479 Sayılı Kanun kapsamından yaşlılık aylığı alan sigortalının ölen eşinden aldığı aylık 1479 veya 2926 sayılı Kanun kapsamında ise ölüm aylıkları için SDÖ ödemesi yapılamayacaktır.

talının 2003/Aralık ayındaki aylığı ve kalan SDÖ tutarı esas alınarak ödenmektedir. Sigortalının aylığı, ölüm aylık hissesi üzerinden ödenmekte iken hak sahiplerine SDÖ tutarının tamamı ödendiği için bu yöntemle bağlanan aylık, sigortalının almakta olduğu aylığın hak sahibi hissesinin de üzerinde olmaktadır.

Örneğin; 30.8.2004 tarihinde 2926 sayılı Kanun kapsamında 9000 gün primle %70 aylık bağlama oranı üzerinden ve 10.basamaktan yaşlılık aylığı bağlanan sigortalının 2003/Aralık ayında yürürlükte bulunan gelir basamağı dikkate alınarak hesaplanan aylığı, 155,62 TL aylık ve 92,51 TL tutarında SDÖ olmak üzere toplamda 248,13 TL olarak hesaplanmıştır. 2004/Ocak ve Temmuz dönemi aylık artışları ile sigortalıya 2004/Eylül döneminde 300,24 TL aylık ödemesi yapılmıştır. Bu sigortalının 2024/Temmuz döneminde 12.277,15 TL tutarlı aylığını aldıktan sonra öldüğünü varsaydığımızda aylık hissesi %50 olan kızına bağlanacak olan aylık için Aralık dönemine ait 155,62 TL aylık ve 92,51 TL tutarında SDÖ esas alınacak, kız çocuğuna 2003/Aralık dönemi için 77,81 TL aylık ve 92,51 TL SDÖ olmak üzere 170,32 TL aylık hesap edildikten sonra bu aylık, aylık artışları uygulanarak 2024/Ağustos dönemine 7.638,03 TL olarak taşınacak ve %50 hissesi tek hak sahibi kızına 2024/Ağustos döneminde ödenecek aylık 7.638,03 TL olacaktır. Eğer sigortalının ölüm tarihindeki aylığı esas alınmış olsa idi hak sahibine bağlanacak aylık $12.277,15 \text{ TL} \times \%50 = 6.138,58 \text{ TL}$ olacaktır.

Sigortalının ölüm tarihinin 31.12.2003 tarihinden önce olması halinde hak sahiplerine sigortalının almakta olduğu en son aylık esas alınarak ölüm aylığı bağlanacaktır. Örneğin; 1.8.1998 tarihinde 5400 gün primle 6.basamak üzerinden ve %60 aylık bağlama oranı üzerinden 1479 sayılı Kanun kapsamından aylık almakta olan sigortalının ölüm tarihi 30.9.1999 tarihi ise ve hak sahibi kızı 1.7.2024 tarihinde boşanmış ve ölüm aylığı talebinde bulunmuş ise sigortalının en son almakta olduğu aylığı $74,58 \times \%60 = 44,75 \text{ TL}$ tutar esas alınarak hak sahibine $44,75 \times \%25 = 11,19 \text{ TL}$ tutarında aylık bağlanacak olmakla birlikte, ölüm tarihinde 1479, m.45'de yer alan "hak sahiplerine bağlanacak aylıklara esas aylık tutarının, birinci basamağın % 45'inden az olamayacağı ve bu miktarın, hak sahibi bir kişi ise %80'inden, iki kişi ise % 90'ından,iki kişiden fazla ise % 100'ünden az aylık bağlanamayacağı" hükmüne göre, hak sahibi için $56,10 \times \%60 \times \%80 = 26,93 \text{ TL}$ aylık esas alınarak bu aylık, emekli aylık artışları ile 2024/Ağustos dönemine 7.067,45 TL olarak taşınarak %25 hisseli tek sahibi kızına 7.067,45 TL tutarında aylık ödenecektir.

bb. Malûllük Veya Yaşlılık Aylığı Bağlandıktan Sonra Sigortalı Olarak Çalışmaya Başlaması Sebebiyle Aylığı Kesilen Sigortalının Ölümü Halinde Hak Sahiplerine Bağlanacak Ölüm Aylığının Hesaplanması

Malûllük veya yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra sigortalı olarak çalışmaya başlaması sebebiyle aylığı kesilen sigortalının ölüm halinde, aylık statüsü 5510, m.4/I-(a) kapsamında ise veya 5510, m.4/I(c) kapsamında ise ölüm tarihi esas alınarak 27 nci veya 30 uncu maddelere göre aylık hesaplanacak ve hak sahiplerine ödenecek aylık hesaplanan bu yeni aylık olacaktır.

Aylık statüsü 5510, m.4/I-(b) kapsamında ise veya 5510, m.4/I(b.4) kapsamında ise Kanununun 27 nci veya 30 uncu maddelere göre hesaplanan sonraki çalışmaya esas kısmi aylık için ölüm tarihindeki aylık tutarı esas alınacak, önceki kısmi aylık için ise 2003/Aralık dönemine ait hesaplanan aylık dikkate alınacaktır. Bu şekilde hesaplanan ve birleştirilen iki kısmi aylık toplamı, 2003/Aralık dönemine ait eski tam aylık tutarından az olamayacaktır.

cc. Malûllük Veya Yaşlılık Aylığı Bağlanmadan Ölen Sigortalının Hak Sahiplerine Bağlanacak Ölüm Aylığının Hesaplanması

aaa. 5510, m.4/I-(a) Kapsamından Bağlanacak Ölüm Aylığının Hesaplanması

İlk defa Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önce sigortalılığı bulunan ve Kanununun yürürlük tarihinden sonra ölen 5510, m.4/I-(a) kapsamındaki sigortalının hak sahiplerine bağlanacak aylık, 5510 sayılı Kanununun 29 uncu maddesi ve geçici 2 inci maddesi ile 506 sayılı Kanununun 67 inci maddesi (maddenin yollama yaptığı 61 nci maddesi) ve geçici 82 inci maddesi gözetilerek hesaplanacaktır.

2000 Yılı Öncesine Ait Aylık (506 Aylığı)	01.01.2000-30.9.2008 Arası Aylık (4447 Aylığı)	1.10.2008 Tarihi Sonrasına Ait Aylık (5510 Aylığı)
Aylık: Gösterge-Üst Gösterge x Memur Maaş Katsayısı x Aylık Bağlama Oranı (ABO)	Aylık: (Ortalama Yıllık Kazanç x Aylık Bağlama Oranı-ABO)/12	Aylık: Güncellenmiş Ortalama Aylık Kazanç x Aylık Bağlama Oranı (ABO)
Kısmi Aylık: Aylık x 2000 yılı öncesi prim gün sayısı/toplam prim gün sayısı	Kısmi Aylık: Aylık x 01.01.2000-30.9.2008 arasına ait prim gün sayısı/toplam prim gün sayısı	Kısmi Aylık: Aylık x 1.10.2008 sonrasına ait prim gün sayısı/toplam prim gün sayısı

Tablo-3: Ölüm Aylığı Hesabında Kullanılacak Formülasyon

Ölüm aylığı hesabı yapılma aşamasında, 2000 yılından önce sigortalı hizmeti bulunanlar açısından eski 506, m.96 hükmü (**ilk alt sınır**), 1.1.2000-

30.9.2008 dönemi bakımından 4447 sayılı kanunla değiştirilen 506, m.96 hükmü (**ikinci alt sınır**), 506, geçici m.82 (**üçüncü alt sınır**), 506, geçici m.89 (**dördüncü alt sınır**), 5510, m.33/II (**beşinci alt sınır**) ve 5510, m.54/III (**altıncı alt sınır**) gözetilerek alt sınır aylıktan aşağı olmamak üzere aylık hesaplandıktan sonra bu aylık 5510, ek m.19 hükmünde düzenlenen en düşük aylıkla mukayese edilecek ve yüksek olan tutar ödenecektir¹⁶.

bbb. 5510, m.4/I-(b) Kapsamından Bağlanacak Ölüm Aylığının Hesaplanması

İlk defa Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sigortalılığı bulunan ve Kanunun yürürlük tarihinden sonra ölen 5510, m.4/I-(b) kapsamındaki sigortalının hak sahibine bağlanacak aylık, 5510 sayılı Kanunun 29 uncu maddesi ve geçici 2 inci maddesi ile 1479 sayılı Kanunun 42 inci maddesi (maddenin yollama yaptığı 38 inci maddesi) ve geçici 11 inci maddesi gözetilerek hesaplanacaktır.

Ölen sigortalının sadece 2000 yılından önce hizmetlerinin bulunması halinde 1479 sayılı Kanun hükmü gereği tek bir dönem için aylık hesaplanacak, sadece 1.1.2000-30.9.2008 döneminde hizmetinin bulunması veya hem 2000 yılından önce hem de 1.1.2000-30.9.2008 döneminde hizmetinin bulunması halinde, 1.1.2000-30.9.2008 dönemindeki prime esas kazançlar üzerinden tek bir aylık hesaplanacak, Kanunun yürürlük tarihinden önce ve yürürlük tarihinden sonra hizmetinin bulunması halinde ise iki dönem üzerinden kısmi ölüm aylığı hesabı yapılacaktır¹⁷.

Ölen sigortalının sadece 1.1.2000 tarihinden önce hizmetinin bulunması halinde tek bir aylık (tam aylık) hesaplanacaktır.

Aylık (1479 Aylığı)
Aylık: Bağ-Kur 2003/Aralık Dönemi Gelir Basamağı x Aylık Bağlama Oranı (ABO-1)

Tablo-4: Ölüm Aylığı Hesabında Kullanılacak Formülasyon (Hizmet Dönemi 1.1.2000 Öncesi)

Ölen sigortalının 1.1.2000 öncesinde ve 1.1.2000-30.9.2008 tarihleri arasında hizmetinin bulunması halinde tek bir aylık (tam aylık) hesaplanacaktır.

¹⁶ **Ayan Gökçen**, 243.

¹⁷ **Sözer**'e göre 5510, m.4/I-(b) kapsamındaki sigortalılar için Kanunun yürürlük tarihinden önceki hükümlere göre esas alınan süreler dikkate alınarak 27 inci veya 33 üncü madde hükümlerine göre (tek aylık) hesaplanması gerekmektedir. **Sözer**, s.402.

Aylık (4447 Aylığı)
Aylık: Bağ-Kur 2003/Aralık Dönemi Ağırlıklı Basamak Ortalaması x Aylık Bağlama Oranı (ABO-2)

Tablo-5: Ölüm Aylığı Hesabında Kullanılacak Formülasyon (Hizmet Dönemi 1.1.2000 Öncesi ve 1.1.2000-30.9.2008 Arası)

Ölen sigortalının 1.1.2000 öncesinde ve 1.10.2008 tarihinden itibaren hizmetinin bulunması halinde iki aylık (iki kısmi aylık) hesaplanacaktır.

2000 Yılı Öncesine Ait Aylık (1479 Aylığı)	1.10.2008 Tarihi Sonrasına Ait Aylık (5510 Aylığı)
Aylık: Bağ-Kur Gelir Basamağı X Aylık Bağlama Oranı (ABO-1)	Aylık: Güncellenmiş Ortalama Aylık Kazanç X Aylık Bağlama Oranı (ABO)
Kısmi Aylık: Aylık x 2000 yılı öncesi prim gün sayısı/toplam prim gün sayısı	Kısmi Aylık: Aylık x 1.10.2008 sonrasına ait prim gün sayısı/toplam prim gün sayısı

Tablo-6: Ölüm Aylığı Hesabında Kullanılacak Formülasyon (Hizmet Dönemi 1.1.2000 Öncesi ve 1.10.2008 Sonrası)

Ölen sigortalının her üç dönemde hizmetinin bulunması veya sadece 1.1.2000-30.9.2008 tarihleri arasında ve 1.10.2008 tarihinden itibaren hizmetinin bulunması halinde iki aylık (iki kısmi aylık) hesaplanacaktır.

30.9.2008 Tarihi Öncesine Ait Aylık (4447 Aylığı)	1.10.2008 Tarihi Sonrasına Ait Aylık (5510 Aylığı)
Aylık: Bağ-Kur Ağırlıklı Basamak Ortalaması x Aylık Bağlama Oranı (ABO-2)	Aylık: Güncellenmiş Ortalama Aylık Kazanç x Aylık Bağlama Oranı (ABO)
Kısmi Aylık: Aylık x 1.10.2008 öncesine ait prim gün sayısı/toplam prim gün sayısı	Kısmi Aylık: Aylık x 1.10.2008 sonrasına ait prim gün sayısı/toplam prim gün sayısı

Tablo-7: Ölüm Aylığı Hesabında Kullanılacak Formülasyon (Hizmet Dönemi 1.1.2000-30.9.2008 Arası ve 1.10.2008 Sonrası veya her Üç Dönem)

Ölüm aylığı hesabı aşamasında, 2008 yılından önce sigortalı hizmeti bulunanlar açısından 1479, m.45 hükmü (**ilk alt sınır**), 30.9.2008 sonrası dönem bakımından ise 5510, m.33/II (**ikinci alt sınır**) ve 5510, m.54/III (**üçüncü alt sınır**) gözetilerek alt sınır aylıktan aşağı olmamak üzere aylık hesaplandıktan sonra bu aylık 5510, ek m.19 hükmünde düzenlenen en düşük aylıkla mukayese edilecek ve yüksek olan tutar ödenecektir.

ccc. 5510, m.4/I-(b.4) Kapsamından Bağlanacak Ölüm Aylığının Hesaplanması

2926 sayılı Kanunun “Yaşlılık aylığının hesaplanması” kenar başlıklı 18’inci maddesi hükmüne göre;

Yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, bulunduğu basamakta en az bir tam yıl prim ödemiş olması şartıyla 33’üncü maddede belirtilen basamaklardan son defa prim ödediği basamak göstergesinin katsayı ile çarpımının % 70’i oranında yaşlılık aylığı bağlanır.

Şu kadarki;

a) Sigortalının bulunduğu basamakta en az bir tam yıl prim ödemiş olması halinde yaşlılık aylığı bir önceki basamak üzerinden hesaplanır.

b) Yaşlılık aylığı; sigortalının kadın ise 58, erkek ise 60 yaşından sonra sigortalılığa devamda fazla olan her tam yaş için ve 25 yıldan fazla prim ödediği her tam yıl için % 70 oranı birer artırılarak hesaplanır.

Yaşlılık aylığı % 90 oranını geçemez.

4956 sayılı Kanunun 56 ıncı maddesi ile 2926 sayılı Kanunun 14, 18, 24’üncü maddeleri ile üçüncü kısmında yer alan 31, 33, 34 ve 35’inci maddeleri 1.1.2005 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır. (2926, m.14: maddesi, 2926, m.18: yaşlılık aylığının hesaplanması, 2926, m.24: ölüm aylığının hesaplanması) Aynı Kanunun geçici 3’üncü maddesinde 2926 sayılı Kanunun bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri sonucunda oluşan yeni statü nedeniyle, 2926 sayılı Kanuna tâbi sigortalılar hakkında, 1479 sayılı Kanunun 30, 36, 42, 49, 50, 51, 52’nci maddelerinin, 53’üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi ile üçüncü ve beşinci fıkraları hariç diğer fıkralarının, ek 15’inci maddesinin (a) bendinin, geçici 11 ve 21’inci maddelerinin uygulanmasına **1.1.2005 tarihinde başlanacağı** ve bu tarihe kadar eski hükümlerin uygulanmasına devam edileceği hüküm altına alınmıştır.

Yine 5073 sayılı Kanunun 16’ıncı maddesi ile 2926 sayılı Kanunun 4’üncü maddesinin (c) bendi, ikinci kısmındaki 14, 18 ve 24’üncü maddeleri hariç diğer maddelerinin tamamı, üçüncü kısmındaki 31’inci maddesi hariç diğer maddelerinin tamamı, dördüncü kısmındaki 40’ıncı madde dahil 62’nci maddeye kadar olan maddelerinin tamamı ile ek 2’nci maddesi, geçici 1, 3, 4, 5, 6 ve 7’nci maddeleri, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren, ikinci kısmında yer alan 14,18, 24’üncü maddeleri ile üçüncü kısmında yer alan 31’inci maddesi 1.1.2005 tarihinden itibaren, yürürlükten kaldırılmıştır.

5277 sayılı Kanunun m.37/i hükmü ile 24.7.2003 tarihli ve 4956 sayılı Kanunun 56’ncı maddesinin (d) bendi ile aynı Kanunun geçici 3’üncü maddesinde geçen “1.1.2005” tarihleri ve 5073 sayılı Kanunun 17’nci maddesinde geçen “1.1.2005” tarihinin “1.1.2006” şeklinde uygulanacağı düzenlenmiştir.

5277 sayılı Kanunun m.32/g hükmü ile 24/7/2003 tarihli ve 4956 sayılı Kanununun 56'ncı maddesinin (d) bendi ile aynı Kanunun geçici 3'üncü maddesinde geçen "1.1.2005" tarihleri ve 22/1/2004 tarihli ve 5073 sayılı Kanununun 17'nci maddesinde geçen "**1.1.2005**" tarihinin "**1/1/2007**" şeklinde uygulanacağı düzenlenmiştir.

5655 sayılı Kanunun 1'inci maddesi ile 24/7/2003 tarihli ve 4956 sayılı Kanununun 56'ncı maddesinin (d) bendi ile aynı Kanunun geçici 3'üncü maddesinde yer alan "1/1/2005" ibareleri ile 22/1/2004 tarihli ve 5073 sayılı Kanununun 17'nci maddesinde yer alan "**1/1/2005**" ibaresi "**1/1/2008**" olarak değiştirilmiştir.

5724 sayılı Kanunun m.28/d-12 maddesi ile 24/7/2003 tarihli ve 4956 sayılı Kanununun 56'ncı maddesinin (d) bendi ile aynı Kanunun geçici 3'üncü maddesinde geçen "1/1/2008" ibareleri ve 22/1/2004 tarihli ve 5073 sayılı Kanununun 17'nci maddesinde geçen "1/1/2008" ibaresi ile 1479 sayılı Kanununun geçici 27'nci maddesinde geçen "31.12.2007" ibarelerinin, "**31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun yürürlük**" tarihi şeklinde uygulanacağı düzenlenmiştir.

Bu yasal düzenlemeler gereği, sigortalının son defa prim ödediği gelir basamağında 1 tam yıl prim ödemişse bu basamaktan ilgili basamakta 1 tam yıl prim ödemesi olmamışsa bir önceki basamak üzerinden, ölüm aylığı bağlanması gerekmekte olup ölüm aylığı; gelir basamağı ile aylık bağlama oranının çarpımından oluşmaktadır. Aylık bağlama oranı ise %70 oranında olmakla birlikte sigortalının kadın ise 58 erkek ise 60 yaşından sonra sigortalılığa devamda fazla olan her tam yaş için ve 25 tam yıldan fazla prim ödediği her tam yıl için %70 oranı %1'er artırılarak hesaplanır. 25 tam yıl prim ödememekle beraber, sigortalının kadın ise 58, erkek ise 60 yaşını tamamlaması ve 15 tam yıl prim ödemesi bulunduktan sonrası ölmesi halinde, ölüm aylığı 25 tam yıldan eksik prim ödenen her tam yıl için %70 oranı %1'er eksiltmek suretiyle hesaplanır. Ölen sigortalının prim gün sayısı 5400 günden az ise aylık bağlama oranı %60 olarak alınır.

Ölen sigortalının sadece 2008 yılından önce hizmetlerinin bulunması halinde 2926 sayılı Kanun hükmü gereği tek bir dönem için aylık hesaplanacak, Kanunun yürürlük tarihinden önce ve yürürlük tarihinden sonra hizmetinin bulunması halinde ise iki dönem üzerinden kısmi ölüm aylığı hesabı yapılacaktır.

Ölen sigortalının sadece 1.10.2008 tarihinden önce hizmetinin bulunması halinde tek aylık (tam aylık) hesaplanacaktır.

Aylık (2926 Aylığı)
Tam Aylık: 2003/Aralık Dönemi Gelir Basamağı x Aylık Bağlama Oranı (ABO)

SDÖ Tutarı: 100,00 –(2003/Aralık Dönemi Gelir Basamağına Göre Aylık -2002/Aralık Dönemi Gelir Basamağına Göre Aylık) Aylık + SDÖ'nün 2008 yılına aylık artışlarıyla taşınıp 2008 yılından talep yılına kadar geçen süreler için güncelleme katsayılarıyla artırılması
--

Tablo-8: Ölüm Aylığı Hesabında Kullanılacak Formülasyon (Hizmet Dönemi: 1.10.2008 Öncesi)

Ölen sigortalının her üç dönemde hizmetinin bulunması veya sadece 1.1.2000-30.9.2008 tarih arasında ve 1.10.2008 tarihinden itibaren hizmetinin bulunması halinde iki aylık (iki kısmi aylık) hesaplanacaktır.

1.10.2008 Tarihi Öncesine Ait Aylık (2926 Aylığı) = A Aylığı	1.10.2008 Tarihi Sonrasına Ait Aylık (5510 Aylığı) = B Aylığı
Tam Aylık: 2003/Aralık Dönemi Gelir Basamağı x Aylık Bağlama Oranı (ABO)	Tam Aylık: Güncellenmiş Ortalama Aylık Kazanç X Aylık Bağlama Oranı (ABO)
Kısmi Aylık: Tam aylık x 1.10.2008 yılı öncesi prim gün sayısı/toplam prim gün sayısı	
SDÖ Tutarı: 100,00 –(2003/Aralık Dönemi Gelir Basamağına Göre Kısmi Aylık -2002/Aralık Dönemi Gelir Basamağına Göre Kısmi Aylık) Aylık + SDÖ'nün 2008 yılına zam artışlarıyla taşınıp 2008 yılından talep yılına kadar geçen süreler için güncelleme katsayılarıyla artırılması	
Kısmi Aylık: Tam Aylık x 1.10.2008 sonrasına ait prim gün sayısı/toplam prim gün sayısı	

Tablo-9: Ölüm Aylığı Hesabında Kullanılacak Formülasyon (Hizmet Dönemi: 1.10.2008 Öncesi ve Sonrası)

Ölüm aylık hesabı aşamasında, 2008 yılından önce sigortalı hizmeti bulunanlar açısından 2926 sayılı Kanunun yollamada bulunduğu 1479, m.45 hükmü (**ilk alt sınır**), 30.9.2008 sonrası dönem bakımından ise 5510, m.33/II (**ikinci alt sınır**) ve 5510, m.54/III (**üçüncü alt sınır**) gözetilerek alt sınır aylıktan aşağı olmamak üzere aylık hesaplandıktan sonra bu aylık 5510, ek m.19 hükmünde düzenlenen en düşük aylıkla mukayese edilecek ve yüksek olan tutar ödenecektir.

ddd. 5510, m.4/I-(c) Kapsamından Bağlanacak Ölüm Aylığının Hesaplanması

Kanunun yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı Kanun kapsamında iştirakçiliği bulunmayan ve Kanunun yürürlük tarihinden sonra ilk defa 5510, m.4/I-(c) kapsamında sigortalı olanların ölüm aylığı hesabında geçici 2'inci maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri esas alınır. (a) bendi hükümlerinin

uygulanmasına esas alınacak kanun, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında geçen süreler hariç, bu Kanunla mülga 2829 sayılı Kanun hükümlerine göre belirlenir.

Kanunda yer alan bu düzenleme gereği, ölen sigortalının 5510, m.4/I-(c) kapsamında geçen hizmeti hariç 2829 sayılı Kanun hükümlerine göre belirlenecek sigortalılık statüsüne göre ölüm aylığı hesaplanır.

Belirlenen sigortalılık statüsü; 5510, m.4/I-(a) kapsamında ise 1.10.2008 öncesi dönem bakımından aylık 506 sayılı Kanuna göre, 5510, m.4/I-(b) kapsamında ise 1.10.2008 öncesi dönem bakımından aylık 1479 sayılı Kanuna göre, 5510, m.4/I-(b.4) kapsamında ise 1.10.2008 öncesi dönem bakımından aylık 2926 sayılı Kanuna göre, 2925 sayılı Kanun kapsamında ise 1.10.2008 öncesi dönem bakımından aylık 2925 sayılı Kanuna göre hesaplanır.

5510, geçici m.2 hükmünde 5510, m.4/I-(c) kapsamında bulunan sigortalılar için 1.10.2008 öncesi dönem bakımından alt sınır aylık öngörülmediği için 1.10.2008 öncesi dönemler için hesaplanacak kısmi aylık için bir alt sınır hesabı yapılmaz. Bu nedenle ölüm aylık hesabı aşamasında, 2008 yılından önce sigortalı hizmeti bulunanlar açısından sadece 30.9.2008 sonrası dönem bakımından 5510, m.33/II (**ilk alt sınır**) ve 5510, m.54/III (**ikinci alt sınır**) gözetilerek alt sınır aylıktan aşağı olmamak üzere aylık hesaplanır ve bu aylık 5510, ek m.19 hükmünde düzenlenen en düşük aylıkla mukayese edilerek yüksek olan aylığın ödenmesi gerekir.

5510 sayılı Kanun her ne kadar, 5510, m.4/I-(c) kapsamından bağlanacak aylıklar için alt sınır aylık öngörmemiş olsa da 2008/Ekim öncesi döneme ait kısmi aylık bakımından, aylığın hesaplandığı kanunlardaki alt sınır aylığın kıyasen uygulanması gerektiğini değerlendirmekteyiz. Başbuğ'un da belirttiği üzere, kanun koyucu bir olguyu düzenlerken kavramsal hatalar yapabilir. Bu durumda dahi sadece lafız ile bir sonuca varılmayıp düzenlemenin özü, kanun koyucunun düzenlemek istediği olgu dikkate alınmalıdır¹⁸.

Gerçekten de hiçbir kuralın tek başına olmadığı, her bir kuralın ait olduğu metnin diğer kuralları ile bağlantılı olduğu, metnin yorumu da, başta dahil olduğu ana metnin kurallarının anlamı dikkate alındığında çelişkisiz olması gerektiği¹⁹ ilkesi gözetildiğinde bu sonuca ulaşmak gerekecektir.

¹⁸ **Başbuğ**, 152.

¹⁹ **Başbuğ**, 170.